

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу НЕВИШНОЇ Юлії Віталіївни «Оптимізація підготовки до перших пологів та профілактика акушерських і перинатальних ускладнень у здорових вагітних», поданої до спеціалізованої вченої ради Д 26.553.01 при ДУ «Інститут педіатрії, акушерства і гінекології імені академіка О.М. Лук'янової НАМН України» на здобуття наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.01 – акушерство та гінекологія

Актуальність обраної теми дисертації. Демографічна ситуація в Україні залишається несприятливою та потребує розробки нових ефективних заходів щодо зниження акушерської і перинатальної патології, частота якої досить висока у порівнянні з показниками країн Європи, що виводить дану наукову проблему у розряд актуальних та екстраординарних. З огляду на зростання чисельності аномалій скоротливої діяльності матки, що є одним з найчастіших ускладнень та спостерігається в 11–42 % пологів, питання профілактики акушерських і перинатальних ускладнень у першонароджуючих жінок є одним з пріоритетних напрямів у сучасному акушерстві та викликає все більший інтерес у лікарів акушерів-гінекологів. Значна частина ускладнень у пологах зумовлена впливом психоемоційних факторів, що напряму залежать від допологової підготовки, а фізіологічний перебіг пологів у більшості випадків визначається станом жінки перед пологами. Серед новітніх технологій в акушерстві особливе місце займають партнерські пологи, частота яких зростає та є резервом зниження показників акушерської і перинатальної патології. Відомо достатньо значима клінічна ефективність немедикаментозних методів знеболення у пологах.

Не дивлячись на значну кількість наукових праць, присвячених питанням допологової підготовки та ведення пологів у здорових вагітних, патогенезу, ранньої діагностики та попередження акушерських ускладнень, усі ці питання залишаються недостатньо вивченими. Вибір автором наукового напрямку дисертаційної роботи обумовлений відсутністю тенденції до зниження акушерських ускладнень у здорових вагітних та перинатальної патології. Виходячи з цього тема дисертаційної роботи Невишної Юлії Віталіївни є досить актуальною, оскільки її мета спрямована на зниження частоти акушерських і перинатальних ускладнень у здорових першонароджуючих шляхом оптимізації допологової підготовки на підставі вивчення предикторів аномалій пологової діяльності, визначення порогів больової чутливості, стану особистої та ситуативної тривожності, показників стрес-лімітуючої та стрес-реалізуючої систем організму.

Зв'язок теми дисертації з державними чи галузевими науковими програмами. Виконана дисертація є фрагментом наукової роботи ДУ «Інститут педіатрії, акушерства та гінекології імені академіка О.М. Лук'янової НАМН України» «Дослідити стан репродуктивного здоров'я жінок, що перенесли хронічні запальні захворювання статевих органів та ризику у них перинатальних порушень» (№ державної реєстрації 01.11.U002.055). Здобувач є співвиконавцем зазначеної науково-дослідної роботи.

Мета та задачі дослідження. Автор поставила за мету знизити частоту акушерських і перинатальних ускладнень у здорових першонароджуючих шляхом оптимізації допологової підготовки на підставі вивчення предикторів аномалій пологової діяльності, визначення порогів больової чутливості, стану особистої та ситуативної тривожності, показників стрес-лімітуючої та стрес-реалізуючої систем організму.

Для вирішення мети намітила ряд конкретних завдань, зокрема: вивчити особливості перебігу вагітності, пологів, післяпологового періоду та перинатальні результати розродження здорових першонароджуючих на основі ретроспективного аналізу; з'ясувати частоту і основні варіанти аномалій пологової діяльності у здорових першонароджуючих жінок; провести оцінку стану особистої та ситуативної тривожності у здорових першонароджуючих в динаміці вагітності, пологів та післяпологового періоду; вивчити показники стрес-реалізуючої і стрес-лімітуючої систем в активну фазу пологів та встановити кореляційний зв'язок з показниками психологічного стану; провести оцінку пологового болю та застосованих методів знеболення; вивчити стан плода та матково-плацентарного кровообігу; дослідити вплив родинно-орієнтованих технологій на психологічний стан, поріг терпимості болю, показники стрес-реалізуючої та стрес-лімітуючої систем у перших пологах у здорових жінок; оптимізувати алгоритм допологової підготовки подружніх пар при перших пологах та оцінити його ефективність.

Наукова новизна отриманих результатів. У дисертаційній роботі міститься низка положень, які вказують на безсумнівну наукову новизну. Необхідно зазначити, що автором уточнено існуючі наукові дані щодо особливостей перебігу вагітності, пологів, післяпологового періоду та перинатальних результатів розродження здорових першонароджуючих. Здобувачем встановлено, що вагітність у цих жінок супроводжується значною кількістю ускладнень, а саме: загрозою переривання, анемією, раннім гестозом, безсимптомною бактеріурією, гестаційним пієлонефритом, гіпертензією вагітних. В пологах ці жінки мають високі показники аномалій пологової діяльності, передчасного розриву плодових оболонок, дистресу плода, оперативного розродження, низьку оцінку новонароджених за шкалою Апгар. Післяпологовий період ускладнювався дефектами плаценти та оболонок, розривом шийки матки та промежини. З'ясована частота та основні варіанти аномалій пологової діяльності у цих жінок, а саме: слабкість та дискоординація пологової діяльності. Встановлено, що під час вагітності та пологів здорові

першонароджуючі переживали психоемоційний стрес, що спричиняв зміни ситуативної та особистої тривожності, найбільш виражені в активну фазу пологів.

Здобувачем уточнено наукові дані щодо характеру змін показників стрес-реалізуючої та стрес-лімітуючої систем в активну фазу пологів та встановлено кореляційний зв'язок з показниками психологічного стану, що надало можливість поглибити існуючі дані про патогенетичні механізми порушень пологової діяльності та розвитку перинатальної патології. Визначено характер больового синдрому в пологах та застосовані методи знеболення у здорових першонароджуючих.

Доповнено наукові дані про те, що партнерські пологи зменшують психологічне навантаження та поліпшують показники стрес-реалізуючої й стрес-лімітуючої систем здорових першонароджуючих, підвищують поріг болю, але зберігається високий рівень особистої та ситуативної тривожності, високий показник рівня кортизолу та значна частина жінок, які оцінювали біль, як сильний та нестерпний, що обумовлювало необхідність подальшого удосконалення допологової підготовки.

Дисертантом розроблено, апробовано та впроваджено науково обгрунтований алгоритм допологової підготовки у здорових першонароджуючих, що включає: психофізичну підготовку, партнерську підтримку, транскраніальну електростимуляцію структур головного мозку та застосування розчинного магнію, який покращує психологічний стан, позитивно впливає на показники стрес-реалізуючої та стрес-лімітуючої систем, підвищує больовий поріг та поріг терпимості болю.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження.
Теоретичне значення результатів дослідження дозволило автору удосконалити тактику допологової підготовки здорових першонароджуючих, що сприяє зниженню частоти ускладнень в пологах та післяпологовому періоді, покращення процесів післяпологової адаптації, зниження рівня перинатальної патології та зменшення медикаментозного навантаження.

Для практичної охорони здоров'я розроблено алгоритм підготовки сімейних пар до перших пологів із застосуванням транскраніальної електростимуляції у поєднанні з магнієм, який веде до зниження ситуативної тривожності та підвищення порогу терпимості болю у жінок та сприяє їхній адекватній поведінці в пологах, тим самим, знижує акушерські і перинатальні ускладнення.

Даний алгоритм підвищив кількість нормальних перших пологів у здорових вагітних та покращив адаптацію плода до переживання ним родового стресу, зменшив частоту акушерських і перинатальних ускладнень, необхідність необгрунтованих оперативних втручань та мінімізував застосування медикаментів у пологах.

Розроблено спосіб підготовки вагітних до партнерських пологів (патент України на корисну модель № 130188).

Ступінь обґрунтованості і достовірності наукових положень, висновків і практичних рекомендацій, сформульованих у дисертаційній роботі. Кількість пацієнток і об'єм проведених досліджень є цілком достатнім для реалізації мети і завдань дисертаційного дослідження. Для вирішення поставлених завдань в процесі наукового дослідження автором був проведений ретроспективний аналіз медичної документації з оцінкою акушерських і перинатальних результатів 2545 пологів, які проведені на базі пологового відділення для вагітних з акушерською патологією ДУ «ІПАГ ім. акад. О.М. Лук'янової НАМН України» за період з 2010 по 2014 рік. На проспективному етапі було проведено клініко-лабораторне дослідження 120 вагітних, перебігу пологів, післяпологового періоду та стану неонатальної адаптації новонароджених. У 45 вагітних був застосований удосконалений комплексний алгоритм допологової підготовки з використанням транскраніальної електростимуляції структур головного мозку. Самостійно проведена оцінка психосоматичного стану обстежуваних пацієнток, забір і підготовка для дослідження біологічного матеріалу.

У роботі використані сучасні високоінформативні та високотехнологічні методи дослідження, а саме: клініко-лабораторні, психологічні, гормональні, функціональні, статистичні. Використані методи повністю відповідають завданням дисертації, є достатньо інформативними і відображають характер перебігу вагітності та пологів у обстежуваних жінок. Основні положення дисертаційної роботи, сформульовані автором, викладені на підставі аналізу джерел сучасної літератури, результатів власних досліджень та мають наукове обґрунтування. Наукові положення, висновки та рекомендації, що висвітлені в роботі, мають наукову новизну та підтверджені клінічною практикою.

Достовірність отриманих результатів підтверджена сучасними методами статистичного аналізу. Дисертантом проведено статистичну обробку матеріалу за допомогою персонального комп'ютера та прикладної програми для роботи із електронними таблицями Microsoft Excel за допомогою пакету "STATISTICA-10 for Windows®-6,0". З метою виявлення чинників ризику та прогнозування ускладнень застосовували методику розрахунку показника відношення шансів (Odds Ratio, OR) та його 95 % довірчого інтервалу (95 % Confidential Interval, 95 % CI). Наукові положення, висновки та практичні рекомендації базуються на результатах власних досліджень автора, чітко сформульовані у відповідності до матеріалів дисертаційної роботи та містять нові науково-практичні узагальнення. Висновки роботи логічно витікають із матеріалу дисертації є аргументованими та повною мірою відповідають вимогам і принципам доказової медицини.

Аналіз дисертації дає всі підстави стверджувати, що дисертаційна робота Невишної Ю.В. виконана на сучасному високому науково-методичному рівні, її положення достатньо обґрунтовані і достовірні.

Повнота викладу основних наукових положень, висновків та практичних рекомендацій в опублікованих працях. Дисертація викладена на 210 сторінках друкованого тексту і складається з анотації, вступу, огляду

літератури, опису матеріалів та методів дослідження, трьох розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів дослідження, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел, що нараховує 272 бібліографічних описів, які займають 32 сторінки, 6 додатків, що нараховують 7 сторінок. Робота ілюстрована 38 таблицями та 12 рисунками.

Структура дисертації.

Дисертація Невишної Ю.В. є закінченою науковою роботою, що побудована за традиційною схемою відповідно до існуючих вимог і складається з анотації, вступу, огляду літератури, розділу матеріалів та методів дослідження, трьох розділів власних досліджень, аналізу та узагальнення результатів дослідження, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел літератури.

У вступі чітко висвітлена актуальність теми, визначені мета та завдання дослідження, охарактеризовані наукова новизна та практичне значення роботи, особистий внесок здобувача, апробація результатів дисертації та публікації за матеріалами дисертації.

Літературний огляд складається з трьох підрозділів, у яких проведений аналіз сучасних поглядів на профілактику акушерських та перинатальних ускладнень у здорових вагітних, адаптаційних змін в організмі під час фізіологічної вагітності, проаналізовані сучасні методи підготовки до пологів та оптимізація розродження здорових вагітних та розглянуті особливості впливу допологової підготовки вагітних на ризики оперативного розродження та перинатальні наслідки. Автор глибоко і грамотно аналізує дані літератури з цієї проблеми, вказує на ряд не вивчених і не вирішених питань щодо профілактики і лікування акушерських ускладнень, порушень у процесі перебігу пологів, стану плода і новонародженого у цієї категорії жінок. Виходячи з цього, ставить за мету визначити відповідальний напрямок наукових досліджень, які дали б можливість знизити частоту ускладнень в пологах та післяпологовому періоді, покращити процеси післяпологової адаптації, знизити рівень перинатальної патології та зменшити медикаментозне навантаження. Поряд з цим, автором акцентована увага на невирішених та дискусійних питаннях в аспекті досліджуваної проблеми.

Ознайомлення із матеріалами дисертаційної роботи надає підстави стверджувати, що дисертант досягнув поставленої мети. Матеріали представленої дисертаційної роботи базуються на достатній кількості клінічних спостережень.

Другий розділ дисертаційної роботи відображає дизайн дослідження, клінічну характеристику обстежених вагітних, методи обстеження, лікування, застосовані автором статистичні методи аналізу.

Третій розділ дисертації присвячений ретроспективному аналізу 2545 пологів, які проведені на базі пологового відділення для вагітних з акушерською патологією ДУ «ІПАГ ім. акад. О.М. Лук'янової НАМН України» за період з 2010 по 2014 рік. У ході ретроспективного дослідження вивчені особливості перебігу вагітності, пологів, післяпологового періоду та перинатальні результати

розродження здорових першонароджуючих, з'ясувано частоту і основні варіанти аномалій пологової діяльності у здорових першонароджуючих жінок; проведена оцінка стану особистої та ситуативної тривожності у здорових першонароджуючих в динаміці вагітності, пологів та післяпологового періоду.

Встановлено, що вагітність у першонароджуючих жінок супроводжується значною кількістю ускладнень, саме: загроза переривання – 31,2 %, анемія – 34,4 %, ранній гестоз – 5,4 %, безсимптомна бактеріурія – 3,4 %, гестаційний пієлонефрит – 7,7 %, гіпертензія вагітних – 1,9 %. В пологах у 22,4 % жінок відмічені аномалії пологової діяльності, передчасний розрив плодових оболонок – 21,5 %, дистрес плода – 10,2 %, оперативне розродження – 13,2 %. Оцінка за шкалою Апгар 7 та менше балів складала в різні роки від 26,3 % до 46,3 % у новонароджених. У післяпологовому періоді дефекти плаценти та оболонок відмічались у 18,5 %, розриви шийки матки та промежини – у 19,5 % здорових першонароджуючих. За результатами ретроспективного аналізу пологів за 5 років, встановлено, що сумарна частота аномалій пологової діяльності у першонароджуючих з традиційним веденням пологів склала 32,6 %, а саме: слабкість та дискоординація пологової діяльності (22,1 % та 10,5 % відповідно).

У четвертому розділі проведено сучасне комплексне обстеження здорових першонароджуючих жінок з глибоким аналізом патогенезу ускладнень в пологах на основі дослідження психологічного стану роділль, вивчення показників стрес-реалізуючої і стрес-лімітуючої систем в активну фазу пологів та встановлення кореляційного зв'язку з показниками психологічного стану. Встановлено, що у здорових першороділь у 37-38 тижнів виявляються істотні відхилення психологічного статусу: підвищення високого та помірного рівня особистої (66,7 %) та ситуативної (80 %) тривожності, на початку пологів ці показники зростають до 83,3 % та 93,3 %, а в першу добу післяпологового періоду становлять – 63,3 % та 73,3 % відповідно.

У п'ятому розділі автором проведено оцінку пологового болю та застосованих методів знеболення; вивчений стан плода та матково-плацентарного кровообігу; досліджений вплив родинно-орієнтованих технологій на психологічний стан, поріг терпимості болю у здорових жінок. При визначенні болю у здорових першонароджуючих у 50 % випадків жінки оцінили біль у пологах як сильний та нестерпний. При аналізі застосування методів знеболення визначено, що у 26,7 % випадків використовувались наркотичні анальгетики, у 33,3 % – епідуральна анестезія, у 26,7 % – спазмолітики.

Партнерські пологи дозволили зменшити психологічне навантаження, поліпшити показники стрес-реалізуючої й стрес-лімітуючої систем здорових першонароджуючих, підвищити поріг болю.

У розділі «Аналізу і узагальнення результатів дослідження» дисертант проводить систематизацію та аналітичну оцінку отриманих наукових даних та порівнює їх з результатами досліджень інших авторів, відзначає спільність та неоднорідність отриманих даних, узагальнює одержані результати, патогенетично обґрунтовує доцільність застосування запропонованого методу

допологової підготовки, дає оцінку ефективності розробленого алгоритму, застосування якого дало можливість знизити акушерські ускладнення, а саме: слабкість пологової діяльності – у 2,5 рази, необхідність пологопідсилення – у 2,5 рази; знеболення – у 2 рази, виключити розвиток дискоординованої та надмірної пологової діяльності та тяжкої асфіксії у новонародженого.

Зроблені дисертантом висновки і практичні рекомендації логічно витікають із результатів проведеної роботи та їх аналізу, вони є достовірними та науково обґрунтованими. Зауважень щодо інтерпретації автором основних положень, оформлення дисертації та первинної документації немає. Дисертаційна робота виконана на достатньо високому методологічному та методичному рівнях, дослідження проведені з використанням сучасних методик, які дозволяють зробити чіткі висновки та практичні рекомендації. Достовірність матеріалів представлених у дисертаційній роботі сумнівів не викликає. Автореферат дисертації повністю відповідає викладеному матеріалу в дисертаційній роботі.

Рекомендації щодо використання результатів дисертаційного дослідження в практиці. Дисертація Ю.В. НЕВИШНОЇ містить ряд положень, які можуть бути кваліфіковані, як нові, перспективні напрямки у клініці сучасного акушерства. Результати роботи можуть бути використані у навчальному процесі як на додипломному так і післядипломному освітньому рівні, а також при виданні монографій, навчальних посібників та підручників, що стосуються веденню вагітності та пологів у здорових першонароджуючих. Матеріал дисертації може бути використаний у практичному акушерстві в жіночих консультаціях та акушерських відділеннях міських, районних лікувально-профілактичних закладів та перинатальних центрів.

Недоліки дисертації та автореферату.

Принципових зауважень до представленої дисертаційної роботи немає, проте відмічається перевантаженість її фразеологічними зворотами, таблицями та рисунками, зустрічаються стилістичні помилки, але вони не знижують її цінності. Звертає увагу деталізація методик дослідження, що могла бути скороченою, особливо по відношенню до відомих методів дослідження.

Оцінюючи в цілому роботу позитивно, прошу в порядку дискусії та уточнення окремих положень одержати відповідь на наступні запитання:

1. Який механізм впливу транскраніальної електростимуляції структур головного мозку у комплексі допологової підготовки вагітних з метою знеболення?

2. З Вашої точки зору наскільки широко може методика транскраніальної електростимуляції структур головного мозку використовуватися у комплексі допологової підготовки?

ВИСНОВОК

Дисертаційна робота НЕВИШНОЇ Юлії Віталіївни на тему «Оптимізація підготовки до пологів та профілактика акушерських і перинатальних ускладнень у здорових вагітних», виконана в Державній установі «Інститут педіатрії, акушерства і гінекології імені академіка О.М. Лук'янової Національної академії медичних наук України», під керівництвом доктора медичних наук, професора СКРИПЧЕНКО Наталії Яківни є самостійною закінченою науково-дослідною роботою, в якій за допомогою сучасних інноваційних методів дослідження отримано нові наукові дані, на основі яких розроблений диференційований патогенетично обґрунтований комплекс допологової підготовки здорових вагітних, що має важливе теоретичне і практичне значення.

Дисертація за своєю актуальністю, науковою новизною отриманих результатів, їх практичним та теоретичним значенням, ступенем обґрунтованості та достовірності наукових положень, сформульованих у висновках і практичних рекомендація, повнотою викладення матеріалу в наукових статтях та апробації на наукових форумах, повністю відповідає вимогам пункту 11 «Положення про порядок присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 року, №567 та паспорту спеціальності 14.01.01. – акушерство та гінекологія ДАК МОН України, що пред'являються до кандидатської дисертації, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня кандидата медичних наук за спеціальністю 14.01.01 – акушерство та гінекологія.

Офіційний опонент

Завідувач кафедри акушерства
і гінекології №3 Національного
медичного університету ім. О.О. Богомольця
доктор медичних наук, професор

 В.О. БЕНЮК

«03» 12. 2021 р.

Підпис професора В.О. БЕНЮКА засвідчую
Вчений секретар
к.мед.н.

 Р.С. ПАЛИВОДА

Дата надходження відгуку до спеціалізованої
вченої ради

06. XII 21 р